

Tres edificis i un llegat cultural en perill: el Poblat Hifrensa, el Canòdrom Meridiana i la Solana del Mar

Antonio Bonet Castellana (1913-1989) és un dels arquitectes representatius del moviment modern. El fet que realitzés gran part de la seva obra mentre vivia a l'Argentina explica que en alguns àmbits sigui més considerat i conegut a l'Argentina i a l'Uruguai que no pas a casa nostra.

Deixeble de Sert i Le Corbusier, com els seus mestres, en Bonet tenia una preocupació especial per l'ordenació i la creació d'espais urbans agradables i pràctics tant per als vianants com per al trànsit rodat. Tant a Sud-amèrica com a l'estat espanyol va fer diverses propostes d'ordenació per a grans ciutats, com ara Buenos Aires o Barcelona, i per a nous assentaments, com és el cas de Punta Ballena (Uruguai), La Manga del Mar Menor (Múrcia) o el Poblat Hifrensa, de l'Hospitalet de l'infant (Baix Camp). En aquest cas, igual que en tants altres projectes d'ordenació que no es van dur a terme (com ara el Pla del Prat de Llobregat o el Pla de Ribera a Barcelona), els criteris de disseny es basen en les premisses de l'urbanisme del moviment modern (segregació de trànsit rodat i de vianants, edificis assolellats i ben orientats, espais verds amplis en contacte amb l'edificació...).

La cura i generositat amb què Bonet va dissenyar entre 1967 i 1975 els espais i edificis del Poblat Hifrensa es mostra en els detalls dels materials, en la voluntat d'integració al paisatge mediterrani de la zona (sense voler simular un paisatge i una vegetació que no hi corresponguin), en els detalls d'elements urbanístics —com ara els canals de desguàs pluvials, els murs de pedra seca...—, en la poca alçada de l'edificació perquè quedi integrada entre les oliveres i els garrofers preexistents a la zona... La llibertat que el client va oferir a l'arquitecte, limitada sols pel cost econòmic però no per la intenció de treure el màxim rendiment econòmic al terreny, va fer que el resultat fos una cosa molt semblant a la utopia de l'urbanisme modern.

D'exemples com aquests n'hi ha molt pocs a casa nostra; per això és una llàstima que en un moment com l'actual, en què la pressió del mercat no permet en molts casos dissenyar amb la tranquil·litat, la cura i la generositat que potser caldria, s'estigui malmetent un conjunt que, si més no com a exemple utòpic dut a terme, hauríem de tenir en compte.

Per això des del nostre col·lectiu estem portant a terme un seguit d'activitats per donar a conèixer aquesta obra i reivindicar-ne els valors. Les accions són la publicació d'una monografia, l'organització de visites o la incoació d'un expedient de declaració de bé cultural d'interès local del conjunt.

Malauradament, el cas d'Hifrensa no és l'únic dins l'obra de Bonet en què el canvi de propietaris en posa en perill la conservació. Recentment un arquitecte d'uruguai ha difós per correu electrònic una alerta sobre el perill d'enderroc de La Solana del Mar, projectada el 1945 a Punta Ballena.

Esperem que el Canòdrom Meridiana de Barcelona, projectat el 1962 en col·laboració amb Josep Puig Torné, que fa poc ha quedat sense activitat, no corri la mateixa sort. En aquest cas confiem que la protecció que hi atorga el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de Barcelona, que obliga al manteniment de l'estructura dels cos de grades i locals d'aposta amb el volum, la formalització arquitectònica i els materials d'acabat originals, com també a la conservació dels elements decoratius i compostius de l'interior, i que a més condiciona que el Pla especial de concreció d'ús que en reguli l'edificabilitat es redacti mantenint el caràcter esportiu del conjunt i la condició d'aïllament de l'element de tribunes, sigui suficient per garantir-ne la preservació. ♦

Corresponsal 1

La demolició de la Solana

[Crida electrònica per a la salvaguarda de la Solana]

Amigos de la arquitectura:

La Solana del Mar fue proyectada en 1945 por Antonio Bonet Castellana en Punta Ballena, Uruguay.

Una de sus características —quizás la más hermosa— es la forma de estar allí, como si hubiese nacido allí, como un acto de la naturaleza. Esto es para los arquitectos, más allá de las modas pasajeras y estilos del momento, un objetivo nostálgico. En la Solana la clave quizás sea esa línea horizontal de la cornisa de la que penden los espacios: el suelo tan "naturalmente" modificado habla con el movimiento de la duna y el mar, mientras que aquella línea dibuja un horizonte que se mide con el que está del otro lado. Dos horizontes. Tal cual, como si siempre hubiese estado allí. Pero hoy esta obra está amenazada. Ha sido vendida por los herederos de sus administradores originales y el nuevo dueño quiere construir allí su residencia de verano. Ha cursado, según algunos rumores, un permiso de demolición. No sabemos si la administración municipal de Maldonado tiene las armas para defender esta obra magnífica (en caso de que lo considere pertinente). Por esto es que mando esta carta para solicitar que todos los amantes del arte y la arquitectura hagan algo para salvar la Solana del Mar del poder de la banalidad. Ruego que escriban al Intendente de Maldonado: Sr. Oscar de los Santos: intendente@maldonado.gub.uy; al Ministro de Educación y Cultura: Sr. Ing. Jorge Broveto; al subsecretario del MEC: Sr. Felipe Michellini; al presidente de la Comisión de Patrimonio Cultural de la Nación: Sr. Manuel Esmoris (todos en la misma casilla): webmaster@mec.gub.uy; al arquitecto Mariano Arana (actual Ministro de Vivienda, Ordenamiento Territorial y Medio Ambiente, que siempre le preocupó la cuestión del patrimonio arquitectónico, a través de su secretaria): jinesotero@hotmail.com; al presidente de la Sociedad de Arquitectos del Uruguay, Sr. José Oliver: saufpaa@adinet.com.uy, camchite@gmail.com

Gracias

Jorge Nudelman, arquitecto (Uruguay)